

Töö annab teise võimaluse

artikkel ilmus Äripäeva arvamusküljel 15.08.2007

Kujutlege, et ühel hommikul on kõik Hansapanga töötajad kadunud. Kontorid üle Eesti seisavad tühjana, kvartalisuuruse peamaja koridorides Liivalaia tänaval haigutab vaikus. Mis peamine – kadunud on ka nende panus majandusse.

Õnneks midagi sellist tõenäoliselt Hansapanga 3400 töötajaga siiski ei juhtu. Samas on meil Eestis üle 3000 koduta inimese, 4500 kinnipeetavat, 14 000 süstivat narkomaani. Osad nendest gruppidest loomulikult kattuvad, kuid kõiki neid kokku on siiski mitme Hansapanga jagu. Enamus neist ei panusta midagi meie sisemajanduse kogutoodangusse vaid on püsivalt sõltuvuses sotsiaalteenustest.

Proovige nüüd kujutleda, et ühel teisel hommikul on meil tekkinud juurde üks või kaks Hansapanka. Korruga oleks meil 4000-5000 töötajat, kelle kasvav majandus ilmselt suure heameelega vastu võtaks. Sellise hulga inimeste muutumine sotsiaali saajatest maksumaksjateks tähendaks kõige tagasihoidlikuma arvutuse korral riigile 127 miljoni krooni kokkuhoidmist sotsiaalkulutustelt ning keskmise palga korral 213 miljoni krooni teenimist tulu- ja sotsiaalmaksuna. Kas see on tehtav?

Teiste riikide kogemused näitavad, et see on võimalik. Loomulikult mitte üleöö, kuid siiski tehtav ning tõhusaimaks vahendiks, mis muudab abivajad aktiivseteks majandusse panustajateks on ettevõtlus. Täpsemalt sotsiaalne ettevõtlus.

USAs, San Francisco Embarcadero linnaosas asub hiiglaslik 37 000 m² kontori-, elamu- ja teeninduskompleks – sotsiaalse ettevõtte Delancey Street Foundation peakorter. DSF on loonud elu- ja õpikeskkonna endistele kinnipeetavatele ja narko- ning alkoholisõltlastele. 2 aasta jooksul saavad varem sotsiaalselt tõrjutud inimesed seal töötada, ennast ravida ning omandada tavaellu naasmiseks vajalikke oskuseid. Täielikult isemajandaval organisatsioonil on 20 ettevõtet 5 USA linnas, sh. restoran, kohvik-raamatukauplused, mööblitööstus, kolimisfirma. Kõik töötajad on endised sõltlased või kinnipeetavad. 30 aasta jooksul on DSF programmi läbinud 14 000 varem sotsiaalselt tõrjutud inimest ning mis peamine - 90% on saanud oma eluga järje peale st. muutunud abivajajast maksumaksjaks.

Üsna sarnaste tulemusteni on jõutud ka USA teises otsas, Seattles tegutsevas sotsiaalses ettevõttes Pioneer Human Services. Endised sõltlased ja kinnipeetavad läbivad 8-14 kuud kestva tööõppe programmi PHSi erinevates tootmisuundades – metallitööstuses, ehitusfirmas, Mezza Cafe kohvikutes, trükikojas vm. Ettevõtte pakub tööd 900 inimesele, aastakäive on \$50 milj. Programmi läbinutest satub tagasi probleemide küüsi vaid 6,4%, mis on 10x parem näitaja USA keskmisest.

Eestis on sarnast mudelit vähesel määral proovitud. Riigile kuuluv Eesti Vanglatööstuse AS annab tööd 500 vangile. Kinnipidamisasutuste territooriumil asuvate tootmisbaaside pinnal pakutakse õmblusteenust, pakendamisteenust ning valmistatakse metallkonstruktsioone, puitmööblit, ahje ja kerised. Ettevõtte käive on 22 mEEK, kasum 2,5 mEEK. Seejuures toetatakse tegevust siiski osaliselt ka riigieelarvest kui vähendatud töötajate arvuga (ca 300) oleks tegevus kasumis ka riigi abita. Kuna tootmisüksused asuvad vanglate territooriumil, siis pole vanglatööstuses võimalik töötada vabanenud isikutel. Samas on esimene vanglajärgne aasta ning töökoha leidmine kriitiline isiku edasises elukäigus.

Töökasvatust on proovinud ka MTÜ Eluliin juures tegutsev sekstötajatele suunatud Atolli keskus. Eelmisel aastal läbis programmi 13 naist, kes omandasid

kinnisvaramaakleri või arvutidisaineri oskused. Kõik naised töötavad uuel ametikohal tänaseni.

USA näidetega sarnase sotsiaalse ettevõtte käivitamine on plaanis ka Eestis. Heateo Sihtasutuse ja Convictus Eesti koostöös loodav ettevõtte "Teine Võimalus" peaks esimesed töötajad vastu võtma 2008. a. jaanuaris. Teemast huvitatud mõttekaaslased ja investorid leiavad lähemat infot ja osalemisvõimalusi aadressilt www.heategu.ee/2voimalus.